

Sygn. akt I ACa 114/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wincenty Ślawnki (spr.)
Sędziowie:	SA Bożena Błaszczuk SO (del.) Dariusz Limiera
Protokolant:	st.sekr.sądowy Grażyna Michalska

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2013 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **C. B.**

przeciwko (...) **spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.**

o zwolnienie spod egzekucji

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 23 listopada 2012 r. sygn. akt I C 124/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od powódki C. B. na rzecz pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

I A Ca 114/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 listopada 2012 roku w sprawie z powództwa C. B. przeciwko (...) Spółka z o.o. w K. o zwolnienie od egzekucji, Sąd Okręgowy w Kaliszu oddalił powództwo i kosztami sądowymi obciążył powódkę w zakresie przez nią poniesionym.

Powyższy wyrok zapadł na podstawie poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne, a z których wynika, że w dniu 20 lutego r. powódka C. B. zawarła z J. D. (1) prowadzącą

działalność gospodarczą pod nazwą (...) w O. przy ul. (...), umowę pożyczki w kwocie 90 000 zł z terminem zwrotu do dnia 20 lutego 2011 r. W celu zabezpieczenia pożyczki, J. D. (1) przeniosła na rzecz C. B. prawo własności ruchomości służących do prowadzenia działalności gospodarczej pod nazwą (...) przy ul. (...) o wartości

320 000 zł stanowiących załącznik numer 1 do umowy. Aneks z dnia 20 lutego 2007r. strony określiły termin spłaty pożyczki do dnia 20 lutego 2015 r. Dnia 1 lutego 2008 r. C. B. zawarła z J. D. (1) porozumienie zmieniające kwotę zabezpieczenia ustaloną w umowie pożyczki z dnia 20.02.2007r. na kwotę 100.175 zł. W porozumieniu C. B. wyraziła zgodę na sprzedaż przez J. D. (1) przedmiotów stanowiących zabezpieczenie i zobowiązała ją do uzupełniania każdorazowo stanu magazynowego o sprzedaną sztukę towaru.

Dnia 30 marca 2011 r. (...) Spółka z o.o. w K., złożyła wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko dłużniczce J. D. (1). W dniu 24 października 2011 r. dokonano zajęcia ruchomości. Dłużniczka J. D. (1) podała do protokołu zajęcia, iż właścicielem zajętych ruchomości jest C. B. na podstawie umowy przewłaszczenia.

Zawiadomieniem z dnia 25 października 2011 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Ostrowie Wielkopolskim poinformował C. B. o zajęciu ruchomości będących we władaniu dłużniczki J. D. (1). Zawiadomienie odebrała A. B. - wnuczka powódki, w dniu 26 października 2011r. Powódka C. B. dowiedziała się o zajęciu ruchomości od córki J. D. (1) w listopadzie 2011r.

Powódka zamieszkuje w miejscowości L., mieszka razem z synem i wnukami m.in. A. B., która zdarza się, że odbiera korespondencję, za powódkę. C. B. nie wie dokładnie jakich ruchomości dotyczyło zabezpieczenie udzielonej córce pożyczki.

W dniu 11 stycznia 2012 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Ostrowie Wielkopolskim ogłosił termin licytacji ruchomości. Pismem z dnia 17 stycznia 2012 r. powódka C. B. wezwała pozwanego do zwolnienia od egzekucji zajętych towarów handlowych, podając, że stanowią one jej własność.

W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że żądanie powódki nie zasługuje na uwzględnienie. W ocenie Sądu I instancji, zgodnie z treścią art. 841 k.p.c. osoba trzecia może w drodze powództwa wytoczonego w terminie miesiąca od dnia dowiedzenia się o naruszeniu prawa, żądać zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji, jeżeli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa. Termin przewidziany w art. 841 §2 kpc jest terminem prawa materialnego, a jego niezachowanie skutkuje oddaleniem powództwa, termin ten nie podlega przywróceniu.

W niniejszej sprawie zawiadomienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ostrowie Wielkopolskim o zajęciu ruchomości z dnia 24 października 2011 r. zostało doręczone powódce C. B. w dniu 26 października 2011r., które w jej imieniu odebrał dorosły domownik - wnuczka A. B.. Powódka C. B. podała, że o zajęciu ruchomości dowiedziała się od córki J. D. (1) oraz, że było to w listopadzie 2011r. Przyjmując, że powódka dowiedziała się o zajęciu ruchomości w listopadzie 2011r. to powództwo wniesione przez powódkę w dniu 25 stycznia 2012r. przekracza termin miesięczny do wytoczenia powództwa o zwolnienie od zajęcia ruchomości.

Powódka domaga się zwolnienia zajętych ruchomości od egzekucji powołując się na przysługujące jej prawo własności ruchomości stanowiących towar handlowy w sklepie należącym do jej córki J. D. (1). Powódka powołała się na umowę pożyczki odnośnie kwoty 90 000 zł oraz przeniesienie własności ruchomości na zabezpieczenie. W umowie wskazano w §3, iż chodzi o ruchomości o wartości 320 000 zł stanowiące załącznik numer 1 do umowy, którego nie załączono. W porozumieniu z dnia 1 lutego 2008r. ustalono, że zmieniła się wartość zabezpieczenia i wartość przewłaszczonych rzeczy wynosi kwotę 100 175 zł a ponadto, że określa to załącznik numer 1 do porozumienia. Powódka złożyła inwentaryzację z dnia 1 lutego 2008 r. Ze złożonych dokumentów w sprawie nie wynika, że ruchomości objęte zajęciem komorniczym to te same ruchomości, które objęte są umową pożyczki i zabezpieczenia, czy następnie porozumieniem z dnia 1 lutego 2008 r. W ocenie Sądu Okręgowego powódka nie udowodniła, iż ruchomości objęte egzekucją stanowią jej własność.

O kosztach postępowania Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. obciążając powódkę częścią kosztów, które uiściła w sprawie.

Powódka powyższy wyrok zaskarżyła w całości apelacją zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 841 § 1 i 3 k.p.c. polegającą na przyjęciu, że zajęcie przez Komornika przedmiotów wskazanych w protokole zajęcia dnia 24.10.2011r. nie naruszyło prawa własności powódki oraz że termin wynikający z paragrafu 3 tego artykułu nie może być przywrócony jeżeli nie został zachowany z przyczyn przez stronę niezawinionych.

2. sprzeczność ustaleń faktycznych Sądu z materiałem dowodowym zebrany w sprawie wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy:

a) art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów w sposób nie wszechstronny, bowiem z pominięciem dowodu z dokumentów, z zeznań świadka J. D. (1) i powódki w części dotyczącej przyczyn wniesienia powództwa. Uwzględnienie w tej części wskazanych dowodów mogłoby doprowadzić do zupełnie innej – odmiennej w stosunku do przyjętej przez sąd- oceny materiału dowodowego;

b) art. 328 §2 k.p.c. przez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku przyczyn, dla których Sąd I instancji odmówił wiarygodności dowodom z dokumentów.

- zmianę zaskarżonego wyroku i zwolnienie od egzekucji zajętych przedmiotów;
- przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka A. B. zam. (...),(...)O. na okoliczność daty zawiadomienia powódki o zajęciu przedmiotów objętych protokołem zajęcia z dnia 24.10.2011r oraz że wszystkie tam ujęte towary handlowe wyczerpywały całość towarów handlowych znajdujących się w sklepie przy ul. (...) (z wyjątkiem tzw. drobnicy).
- przeprowadzenie uzupełniającego przesłuchania powódki w części uzupełniającej wyliczenie przewłaszczonego towaru i terminu zawiadomienia o zajęciu towarów,
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wniesionego środka zaskarżenia powódka podniosła, że Komornik nie zawadomił jej o zajęciu przedmiotów objętych protokołem z dnia 24.10.2011r. w sposób prawidłowy. Komornik dokonał doręczenia zawiadomienia do rąk dorosłej domowniczki A. B. - ale nie w domu tj. (...) lecz w O.ul. (...) (tj . w miejscu pracy A. B.). Przepisy o doręczaniu przesyłek przewidują, że można przesyłkę doręczyć do rąk dorosłego domownika, ale pod wskazanym adresem na przesyłce a nie gdziekolwiek np. na ulicy w środku miasta (tak jest w tej sprawie), a powódka ma eszkę na wsi poza miastem. O zajęciu powódka dowiedziała się od córki J. D. (1), ale było to dopiero, gdy córka otrzymała zawiadomienie o wyznaczeniu pierwszej licytacji (zawiadomienie to je st ze stycznia 2012r).

W odpowiedzi na apelację pozwana (...) Spółka z o.o. z siedzibą w K. wniosła o:

1. o oddalenie apelacji powódki w całości i utrzymanie w mocy wyroku Sądu I instancji;
2. o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych;
3. o pominięciu wszystkich wniosków dowodowych zgłoszonych przez powódkę w apelacji z dnia 27 grudnia 2012 roku jako spóźnionych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki nie jest zasadna.

Z treści umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie nie wynika, które konkretne ruchomości podlegały przewłaszczeniu. Nie zostały opisane w sposób na tyle precyzyjny by możliwa była ich identyfikacja. Skoro te przedmioty były na wyposażeniu sklepu to były rzeczami oznaczonymi co do tożsamości i można je było w treści umowy wymienić. Mimo, że wartość pożyczki miała wynosić 90.000 zł to wartość przedmiotu zabezpieczenia określono na 320.000 zł. Może to wskazywać na w istocie inne od ujawnionych w umowie zamiary pożyczkobiorcy usunięcia całego wyposażenia sklepu od egzekucji. Zaburzona została bowiem i to w sposób rażący zasada ekwiwalentności świadczeń zwłaszcza, że w pierwotnej umowie terminy zwrotu poszczególnych rat pożyczki określono na 2008, 2009, 2010 i 2011 rok. Nie wskazana została inna causa niż causa cavendi przewłaszczenia ruchomości służących do prowadzenia działalności gospodarczej. Nie usuwa tych wątpliwości późniejszy aneks do umowy przesuwający terminy zwrotu pożyczki i ograniczający wartość zabezpieczenia. Przesuwając termin zwrotu ostatniej raty na 2015 rok zabezpieczenie konsekwentnie winno wzrosnąć a nie ulec ograniczeniu, zwłaszcza, że pożyczka mimo odległego terminu jej zwrotu nie podlegała odsetkowaniu umownemu. Wprawdzie mogło to być skutkiem bliskich relacji pomiędzy matką i córką, lecz rzeczony wątpliwości pogłębia fakt, że powódka wnosząc o zwolnienie od kosztów podała, że utrzymuje się z emerytury w kwocie 1100 zł, przeżyła trzy operacje onkologiczne i nie wystarcza jej na utrzymanie, gdyż wydatki przekraczają wysokość dochodów (k. 5). Nie jest wiarygodne by w takiej sytuacji zgodziła się na udzielenie nieoprocentowanej pożyczki i na przesunięcie terminu jej zwrotu aż do 2015r. Powódka licząca 76 lat nie uprawdopodobniła by w jej wieku przy osiąganych dochodach i obecnej sytuacji życiowej mogła realnie dysponować kwotą 90.000 zł na udzielenie pożyczki. Mimo twierdzonego jej udzielenia skarżąca nawet nie posiada wiedzy na jakim etapie jest postępowanie egzekucyjne, nie wie czy doszło do licytacji, nie była nigdy u komornika w tym przedmiocie, nigdy nie pisała do wierzycieli żadnych pism jakoby zajęte przedmioty stanowiły jej własność i nie wie czy czyniła to w jej imieniu córka (k. 110). Przy tak nikłej wiedzy powódki o toczącym się postępowaniu egzekucyjnym nie wydaje się prawdopodobne by mogła ona aktywnie uczestniczyć przy opracowaniu umowy pożyczki, przewłaszczenia na zabezpieczenie i porozumienia z 1 lutego 2008 r. Znamiennym jest, że skarżąca nawet zaprzeczyła by ustalała z córką przeniesienie na jej rzecz ruchomości znajdujących się w sklepie, następnie zaprzeczyła by pożyczka była zabezpieczona, a w końcu wykluczyła by zabezpieczenie było zawarte w formie pisemnej (k. 107). Wiążąc te okoliczności z faktem podanym przez dłużniczkę J. D., że prowadzone jest przeciwko niej postępowanie egzekucyjne od 2005 roku lub 2007 roku (k. 108), to w ocenie Sądu Apelacyjnego można uznać przesłankowo pozornieść zawartych umów pożyczki i przewłaszczenia na zabezpieczenie. To powódkę obciążał ciężar udowodnienia w sposób pewny i niewątpliwy, że jest ona właścicielką zajętych ruchomości. Obowiązki temu skarżąca nie podołała. Zakładając zaś, że umowy rzeczony wyżej faktycznie zostały zawarte, to powódka nie udowodniła, które konkretnie zajęte ruchomości były jej własnością. Strony czynności prawnej wskazały tylko ogólną wartość przedmiotów podlegających przewłaszczeniu. Skoro przedmioty te miały być sukcesywnie sprzedawane przez córkę powódki mimo, że nie była ich właścicielką, a następnie zabezpieczenie uzupełniano kolejnym nabywanym towarem, to rzeczą powódki było udowodnienie nie tylko tego, które towary były przedmiotem przewłaszczenia w dacie zawarcia umowy, ale także które z nich jako nabyte później stały się jej własnością. W oparciu o dowody zaoferowane przed Sądem pierwszej instancji okoliczności tych ustalić się nie da. Dłużniczka wszak prowadząc działalność gospodarczą połączoną z obrotem towarami musiała mieć na wyposażeniu sklepu zarówno towary własne jak i mogące być przedmiotem przewłaszczenia. Ograniczenie się li tylko do wskazania wartości towarów, do której zabezpieczenie następuje, można by w ten sposób usuwać od egzekucji każdy z towarów będący w posiadaniu dłużnika. Skarżąca wprawdzie do apelacji dołączyła wydruk komputerowy załącznika nr 1, lecz po pierwsze nie wykazała by z tego dowodu nie mogła skorzystać przed Sądem pierwszej instancji, a po wtóre zajęte ruchomości nie pokrywają się z tym załącznikiem. Treść załącznika wskazywałaby na przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do tożsamości, a nie co do gatunku. Wskazano tam bowiem konkretne ruchomości z podaniem oznaczenia i symbolu. Dłużniczka jako ich posiadacz nie mogłaby nimi swobodnie obracać. Niezależnie od tego prawidłowym jest pogląd Sądu Okręgowego, że powódka nie dochowa terminu z art. 841 § 2 k.p.c. Termin ów jest terminem prawa materialnego i nie podlega przywróceniu. Celem ustawodawcy było wszak uniknięcie skutków tamowania postępowania egzekucyjnego na nieograniczony czas. Przepis ów bieg terminu miesięcznego do wytoczenia powództwa uzależnia nie od daty doręczenia zawiadomienia o konkretnej czynności egzekucyjnej, lecz od daty powzięcia wiedzy o naruszeniu prawa. Źródła tej wiedzy mogą, lecz nie muszą się pokrywać z czynnościami procesowymi. Tymczasem powódka wielokrotnie podała, że dowiedziała się o

zajęciu ruchomości w listopadzie 2011 r. i to bezpośrednio od córki (k. 106, 107, 108, 110). Świadek J. D. zeznała jakoby nie mówiła o tym matce (k. 108), lecz w świetle jednoznacznych twierdzeń skarżącej, zeznania tegoż świadka nie są wiarygodne, zwłaszcza, że postępowanie w istocie bezpośrednio dotyka jej praw majątkowych. Inicjatorką zawarcia spornych umów była wszak dłużniczka, która wzorowała się w tym względzie na podobnych łączących ją z (...)Bankiem (k. 109). Nie było zatem żadnych przyczyn, które usprawiedliwiłyby opóźnienie powódki w wytoczeniu powództwa. W świetle jednoznacznych zeznań powódki co do daty powzięcia wiedzy o zajęciu ruchomości, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia okoliczność, czy i w jakiej dacie nastąpiło doręczenie zawiadomienia komornika w tym przedmiocie. Skarżąca zresztą nie przeczy, że nastąpiło to także wkrótce po dokonaniu tejże czynności z tym, że do rąk jej wnuczki wspólnie z nią zamieszkującej. Jednak na rozprawie 14 listopada 2012 r. powódka cofnęła wniosek o jej przesłuchanie (k. 108), a zatem bezskuteczne jest ponowienie tegoż wniosku w apelacji. Skarżąca bowiem miała pełne możliwości przeprowadzenia tegoż dowodu przed Sądem pierwszej instancji (art. 381 k.p.c.). Dotyczy to także wniosku o ponowne przesłuchanie powódki powołującej się na zdenerwowanie oraz zapomnienie daty dowiedzenia się o zajęciu. Z jej zeznań nie wynikają wszak jakiegokolwiek wątpliwości w tym zakresie. Skarżąca nie powołała się na różne daty, czy na niedostatek pamięci, lecz w sposób jednoznaczny i to wielokrotnie podała, iż dowiedziała się o zajęciu w listopadzie 2011 r. od córki. Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację i w konsekwencji obciążył powódkę kosztami postępowania apelacyjnego na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do odstąpienia od zasady odpowiedzialności za wynik procesu, gdy się zważy, że powódka ma oszczędności w kwocie 3.000 zł (k. 110), a mimo twierdzonej sytuacji materialnej i zdrowotnej godzi się na przesunięcie terminu zwrotu twierdzonej pożyczki aż do 2015 roku.